

Wales po devoluci: budování výlučného regionu a role Evropské unie v tomto procesu

Jiří Mertl¹

Abstract: *Wales After Devolution: Building a Unique Region and European Union's Role in the Process*

This paper deals with the issue of building Wales as a unique region in the context of the European Union and its resources. The author focuses on the period after 1999, i.e. the time when devolution took place and when official Welsh representatives emerged via the National Assembly for Wales (NAW). Since then, Wales has entered into cooperation with the EU, in order to gain access to resources provided by the Union. The cooperation is however of a specific kind, since officially, Welsh representatives have to communicate with the EU through the political representation of Great Britain. Nevertheless, by acting informally, Welsh representatives manage to avoid the British government in relevant contexts and communicate with the EU directly. In this way, they are able to exploit the formal and informal rules for their advantage (i.e. for building Wales as a unique region). The main purpose of this text is to show that the case of Wales can be replicated by any region that has official political representation, even if it has only weak representative institutions and has to deal with limitations posed by the existence of a central government.

Keywords: *Devolution, European Union, Nationalism, Regionalism, Wales*

1. Úvod

Na Evropskou unii (EU) je dnes nahlíženo ve srovnání s jakýmkoliv jinými doposud realizovanými procesy prizmatem nejhlubšího integračního procesu, který dosáhl poměrně velké celistvosti prostřednictvím důrazu na konsenzuálnost. Míra celistvosti a konsenzuálnosti se tudíž stává předmětem stálých debat ohledně EU, přičemž tyto debaty se točí zejména okolo směřování EU supranacionálním nebo mezistátním směrem. Logicky a specificky je pak nacionalismus ve spojení s EU vnímán jako jev charakteristický pro státy jako celky, přičemž i zájmy v rámci struktur EU se posuzují z hlediska úrovně států. Upozaděna je tudíž problematika sub-nacionalismu jednotlivých státních regionů, u kterých se *a priori* nepředpokládá, že by se jejich představitelé mohli pokoušet výrazněji prosazovat zájmy daného regionu. V tomto textu bychom však chtěli poukázat na skutečnost, že EU nabízí příznivé prostředí pro rozvoj regionálního nacionalismu, ač jej sama o sobě nutně nemusí podporovat. Tento předpoklad

¹ Kontakt: Katedra politologie a mezinárodních vztahů, Západočeská univerzita v Plzni, Avalon Business Center, Poděbradova 2842/1, 30100 Plzeň 3. E-mail: jmertl@kap.zcu.cz; jiri.mertl@seznam.cz

bychom poté chtěli zkoumat prostřednictvím případové studie Walesu, který je specifický svojí tradiční a historickou připoutaností k Anglii, potažmo Velké Británii (VB). Tato připoutanost byla považována za tak hlubokou, že byl Wales všeobecně přijímán jako integrální a pevná součást VB.² Představitelé Walesu zmíněnou pozici dále upevňovali, neboť se, na rozdíl od Skotska nebo Irska, v novodobé historii vůči Británii příliš radikálně nevymezovali. Rezervovanost Walesu (a to zejména politických představitelů) vůči nacionalismu tudíž naznačovala, že se VB podařilo tento region absorbovat a prosadit britskou identitu namísto velšské. Z těchto důvodů v roce 1979 ztroskotalo i referendum o devoluci, ve kterém Velšané jasně odmítli případný vznik svého samostatného parlamentu. Nacionalismus ve Walesu měl v té době podobu spíše kulturního hnutí, nikoli občanského projektu (Kim 2005: 65). Po nástupu Margaret Thatcher do premiérského úřadu však nastala změna. Politika restrukturalizace britské ekonomiky s sebou přinesla vlnu zavírání řady podniků v těžkém průmyslu, což zasáhlo i Wales. Příkladem tohoto zásahu může být jih Walesu, kde britská vláda omezila, nebo naprosto ukončila dlouhodobou těžbu uhlí. Řada autorů (viz Gore 2008: 68; Hamilton 2004: 658; Morgan 2006: 190) tak tvrdí, že právě ekonomické problémy Walesu byly hlavním motivem, proč druhé referendum v roce 1997 dopadlo opačně než první.

Rok 1999, kdy vzniklo Velšské národní shromáždění (*National Assembly for Wales* – NAW), poté můžeme považovat za určitý předěl, protože (pokud se přikloníme k rozlišování kulturního a občanského charakteru nacionalismu) ke zmiňované kulturní složce nacionalismu přibyla také občanská. Tato občanská složka poté znamenala předěl zejména symbolického či psychologického rázu, protože shromáždění má omezené legislativní pravomoci. Význam vzniku shromáždění tudíž spočívá v možnosti volit „své“ velšské zástupce, kteří budou (byť omezeně) rozhodovat, a být občanem Walesu spíše než VB. Nicméně kulturní složka v tomto ohledu upozaděna nebyla, naopak hraje v podobě velštiny jako specifického jazyka při udržování velšského nacionalismu a budování specifického regionu stále klíčovou roli. Jak dále uvidíme, obě složky mají poté specifické postavení vzhledem k výše naznačenému cíli tohoto textu. Vznik shromáždění a volených reprezentantů Walesu umožnil formálně i neformálně navazovat a prohlubovat kontakty s jinými aktéry (ať už pouze za účelem reprezentace Walesu nebo například žádosti o finanční pomoc), v našem případě zejména s EU. Tyto kontakty jsou pro Wales velmi významné skutečností, že mohou pomoci Walesu k silnější legitimitě, vyvíjení nátlaku na centrální britskou vládu nebo mohou pomáhat získat různé (zejména materiální) výhody. Skrze tyto kontakty poté může být podporována i kulturní složka, tedy jazyk a jeho rozšiřování.

Celkově tedy bude hlavním cílem této práce charakterizovat, jak je ve Walesu jako regionu budována post-devoluční identita a výlučnost v souvislosti s navázáním kontaktů mezi velšskými

² Jak uvádí John Harris (2007: 151), tuto skutečnost lze poměrně úsměvně doložit anglickou encyklopedií z edwardovské doby, ve které stojí: „*For Wales – see England*“.

představiteli (zejména politickými) a strukturami EU. V obecnější rovině bychom poté chtěli také poukázat na skutečnost, že uvedené jednání spočívající ve využívání struktur EU pro potřeby regionálního nacionalismu se nemusí vztahovat pouze na zkoumaný případ Walesu. *Modus operandi* analyzovaný v další části textu naopak mohou využít (nebo již využívají) i další regiony. Překážkou poté není ani zmiňovaná denacionalizace daného regionu, neboť na případu Walesu bude dostatečně patrné, že pokud v regionu vznikne dostatečná vůle budovat vlastní identitu, může takovému regionu prostředí EU pomoci získat silnější pozici. Onu vůli poté budeme charakterizovat jako snahu politických představitelů region určitým způsobem odlišit a vymezit za účelem budování jeho výlučnosti. Nicméně vůle musí být i u Velšanů jako občanů, kteří nastolené politiky schvalují, a volí tak politické představitele, kteří je programově uplatňují.

2. Struktura textu, metodologie, operacionalizace pojmů a základní předpoklady

S ohledem na výše zmíněné skutečnosti bude text koncipován jako jednopřípadová studie Walesu, kterou konkretizujeme na období po roce 1999 (byť v textu občasně budeme zacházet i do období před rokem 1999, bude-li to situace vyžadovat) a na analýzu vztahů mezi třemi aktéry, a to mezi Walesem, EU a VB. Pod Walesem jako aktérem budeme mít na mysli zejména jeho oficiální politické reprezentanty a jimi zřizované instituce, jeho občany, kteří aktem volby dávají souhlas s nastolenými politikami, a také občanskou společnost reprezentovanou nevládními organizacemi. Na EU budeme pohlížet velmi obecně jako na soubor institucí, se kterými jiní aktéři vyjednávají o nejrůznějších záležitostech, jako na zmiňovanou strukturu nebo prostor, kde dochází k interakci mezi různými dalšími aktéry, ale také jako na aktéra, jenž může zasahovat do specifických záležitostí států (například do legislativy atd.). V práci však budeme s EU pracovat převážně jako se specifickou strukturou. Aktér VB pak bude v textu představovat výhradně centrální vládu a její představitele, popřípadě příslušné instituce.

Základní metodou či možná spíše přístupem, který budeme v textu používat, bude kazuistika, jejíž specifikum spočívá v její co nejzvěrubnější a nejkonkrétnější charakterizaci daného případu a implikaci daných empirických skutečností do teorie. Pro analýzu případu posléze využijeme teorie a koncepty zabývající se vztahem mezi EU a regiony, které aplikujeme na Wales. K aplikaci teorií a konceptů nám poslouží mimo literatury také kritická obsahová analýza dokumentů velšské vlády (a dalších institucí). Z této obsahové analýzy bude patrné, že instituce se v dokumentech zavazují podporovat velštinu jako klíčový prvek identity a že mimo silné podpory ze strany představitelů Walesu vybudovat bilingvní region hraje významnou roli také EU. V textu ještě budeme používat komparativní metodu, a to

v situacích, kdy budeme aplikovat vybrané teoretické koncepty na Wales (budeme tedy porovnávat teorii a praxi).

Strukturně se budeme v textu nejdříve věnovat teoretickým konceptualizacím nacionalismu a vztahu regionů (a jiných nestátních aktérů) a EU. U konceptualizace nacionalismu využijeme konstruktivistické paradigma v podobě konceptů Benedicta Andersona a Michaela Billiga. S ohledem na konstruktivismus a oba koncepty pak budeme chápat budování regionální výlučnosti jako (možný) projev nacionalismu. V rámci tohoto náhledu tak může docházet ke slučování a prolínání projevů nacionalismu a regionalismu, přičemž nebude možné vytyčit pevně hranice mezi oběma fenomény, což je však naprosto v souladu s vybraným paradigmatem. V další části se obecně podíváme na velšský nacionalismus a jeho hlavní charakteristiky. V předposlední sekci následně propojíme teoretickou část se sekci o velšském nacionalismu a analyzujeme, jak je ve Walesu budována regionální výlučnost a jakou roli v tomto procesu hraje EU. V závěru shrneme všechny poznatky a rámcově se podíváme na průzkum veřejného mínění, abychom viděli, jaký má budování regionální výlučnosti efekt na samotný region a velšskou společnost.

Před tím, než začneme vlastní analýzu, je však potřeba ještě uvést jednu důležitou skutečnost, která se týká analýzy dokumentů institucí Walesu. Volby v roce 2011 znamenaly ustavení nové vlády, což by teoreticky znamenalo i novou dokumentaci a nové směřování regionu. Nicméně současná vláda je složena výhradně z členů *Labour Party* (do voleb byla vláda koaliční, přičemž členy koalice byli zástupci *Labour Party* a *Plaid Cymru*), což znamená, že je zachována určitá kontinuita, byť *Plaid Cymru* ve volbách oslabil.³ Tuto kontinuitu naznačuje i dokument *The Programme for Government 2011-2016*, který nově ustavená vláda vydala a v němž se zavazuje nadále zachovat a prohloubit podporu velšské kultury a jazyka (Welsh Assembly Government 2011a: 47).

3. Konceptualizace nacionalismu

Obecně bychom mohli nacionalismus definovat všeobecně známou gellnerovskou definicí, že nacionalismu je politickým principem, jehož hlavním cílem je zajistit shodnost politické a kulturní jednotky (Gellner 1983: 1). Jak naznačují Jon Fox a Cynthia Miller-Idriss (2008: 536-537), prostředků, jak tohoto cíle dosáhnout a jak je také zkoumat, je celá řada. Například skrze ideologii (nacionalismus je poté sám pojímán jako ideologie), modernizaci společnosti (v rámci zavádění některých moderních prvků do společnosti se zavádí i aspekty nutné pro nacionalismus, například unifikace používaného jazyka nebo povinná školní docházka) nebo konstruktivismus (nacionalismus je pak konstruován skrze institucionální a diskurzivní praktiky, například prostřednictvím státních svátků). Terčem těchto snah

³ Pro výsledek voleb viz – <http://www.bbc.co.uk/news/special/election2011/overview/html/wales.stm> (12. 10. 2011).

jsou poté podle výše zmiňovaných autorů vždy lidé, ze kterých je nutné udělat občany a příslušníky daného národa. Z hlediska evropských regionů, kterými se zde zabýváme, je pak zpravidla jazyk tím významným (nikoli však paušálně ve všech případech jediným nebo zcela hlavním) determinujícím prvkem každé skupiny usilující o odlišení své identity a rozpoznání výlučnosti. V Evropě je tedy poměrně běžné, že politická mobilizace v regionech je založena na nacionalismu, který čerpá legitimitu zejména v odlišném jazyce (Van Morgan 2006: 451–452).⁴ Jak dále uvidíme, toto je případ i Walesu, kde je nacionalismus konstruován okolo specifického jazyka. Jak jsme již naznačili, budeme se v dalším průběhu textu opírat o konstruktivismus, a to zejména v rámci konceptů dvou autorů – Benedicta Andersona a Michaela Billiga.

Anderson (2006: 5–6), zřejmě tradičnější z obou autorů, o nacionalismu hovoří jako o procesu, při němž je konstruována všeobecná představa o podobě určité politické komunity, kterou označujeme jako národ. Tato představa je poté vštěpována všem, kdo jsou členy dané politické komunity. Označení „představa“ Anderson zvolil kvůli tomu, že žádný člověk z dané komunity nikdy není schopen poznat všechny ostatní členy komunity nebo o nich dokonce pouze slyšet. O ostatních členech a vykonstruované pospolitosti má tedy každý člen pouze povědomí nebo představu (Anderson 2006: 6). Toto povědomí a jeho konstrukce jsou vždy limitované, mají svoje hranice, neboť za těmito hranicemi poté leží další, jinak konstruované, politické společenství. Podle Andersona se dále v samotném konstruování promítá osvícenská idea suverenity či výlučnosti dané politické komunity ve smyslu touhy po samovládě. Jinak řečeno, komunita nebo národ je konstruován tak, aby mimo pospolitosti také dostatečně legitimizoval skutečnost, že si může vládnout sám (Anderson 2006: 7).

Billig (2002: 6) poté tyto myšlenky doplňuje o pojem „banální nacionalismus“, u něžž můžeme rozlišit jednu důležitou charakteristiku – skrytost. Politické elity tak neustále konstruují nacionalismus a vštěpují jej členům společnosti za účelem splnutí reprodukce státnosti (vyjádřené právě nacionalismem) s každodenností. V dalším průběhu práce tak budeme nacionalismus pojímat v intencích myšlenek obou autorů. Nacionalismus tudíž budeme v tomto ohledu pojímat jako velmi flexibilní konstruování určitých společenských daností tak, aby korespondovaly s cíli nacionalismu. Při konstruování pak bude hrát hlavní roli Andersonova myšlenka ohledně konstrukce nacionalismu za účelem legitimizace výlučnosti a samovlády. Na základě konceptu Billiga poté budeme pojímat nacionalismus alespoň částečně jako banální, tedy spojený s každodenností a viditelný pouze po kritickém náhledu. V konkrétním případě Walesu pak půjde zejména o konstruování zahraničního obrazu regionu a (re)interpretaci některých charakteristik regionu ze strany zvolených politických elit za

⁴ Zde můžeme za poměrně výraznou výjimku označit Skotsko, které svůj nacionalismus neopírá o jazykovou odlišnost (van Morgan 2006: 471).

účelem posílení výlučnosti. Samotný regionalismus tak může být chápán a interpretován jako projev nacionalismu.

4. Velšský nacionalismus a jeho (současné) hlavní charakteristiky

Cílem této sekce není podat zevrubný popis a historii velšského nacionalismu, ale stručně charakterizovat jeho moderní zrod ve 20. století (tedy charakterizovat renacionalizaci Walesu jako regionu) a popsat jeho současné charakteristiky. Řada autorů (viz například Coupland et al. 2006: 352; Phillips 2000: 468; Jones a Fowler 2007: 421 nebo Merriman a Jones 2009: 354) se shoduje na tom, že základním zlomovým bodem renacionalizace Walesu byla 60. léta a vznik Velšské jazykové společnosti (*Cymdeithas yr Iaith Gymraeg*) v roce 1962. Smyslem jazykové společnosti bylo vzkřísit v té době skomírající velštinu, kterou angličtina v aktivní komunikaci vytlačila na pomyslnou periferii. Prvotní impuls k postupné restauraci jazyka a vzniku jazykové společnosti dali především velšští intelektuálové, zejména pak Saunders Lewis (Merriman a Jones 2009: 354).

Mimo revitalizaci jazyka, která se začala projevovat až v 80. a 90. letech, kdy se počet velšsky mluvících lidí stabilizoval, a v roce 2000, kdy se po dlouhé době počet velšsky mluvících lidí navýšil (Coupland et al. 2006: 352), mělo ustavení jazykové společnosti a obnova velštiny další důležité významy. Velšané si totiž napevno spojili svoji regionální odlišnost s jazykem, což znamená, že jazyk se pro Velšany stal hlavním rozlišovacím znakem od „druhých“. Navíc začaly být chápány náležitosti regionu i jazyk samotný jako atributy, jež jsou těsně propojeny a jež je potřeba chránit (Merriman a Jones 2009: 356; Van Morgan 2006: 464; Mooney a Williams 2006: 622-623). Podle Dylana Phillipse (2000: 468) poté zároveň vznik jazykové společnosti znamenal větší aktivizaci velšské společnosti, která skrze protesty a aktivní kampaně vůči centrální vládě začala usilovat o větší legitimizaci velšské kultury a nacionalismu.

Nicméně celou situaci bychom neměli chápat jako převážení občanské (politické) složky nacionalismu nad kulturní. Jazyková společnost a Velšané obecně nevznášeli politické požadavky ve smyslu ustavení politických institucí a vlastní politické reprezentace, ale spíše se obraceli na centrální vládu kvůli požadavkům, jež zpětně souvisely s ochranou kultury a jazyka. Příkladem takového požadavku může být žádost z 60. let týkající se výměny anglicky psaných dopravních značek za bilingvní. V souladu s výše nastíněným konceptem banálního nacionalismu totiž Velšané chápali anglické značky jako součást každodennosti a každodenních sociálních praktik, které podsouvaly britský nacionalismus a utlačovaly velštinu (Merriman a Jones 2009: 358-359). Tento spor se však táhnul dlouhou dobu, přičemž bilingvní značky nakonec během 70. let začaly být ve Walesu instalovány ve větším měřítku. Nicméně na konci 70. let stále panoval spor o to, aby velšský nápis byl jako první, přičemž v této době již jádro sporu zdaleka nebylo postaveno pouze na značkách, ale přelilo se do

dalších společenských oblastí (zejména sociálních politik) (Merriman a Jones 2009: 371–372). Po tomto dílčím úspěchu se jazyková společnost přesunula i do dalších oblastí veřejného života, když požadovala větší investice do ekonomického rozvoje Walesu a také vlastní velšskou televizi. Požadavek na vlastní televizi byl nakonec poměrně rychle vyplněn, když se již na začátku 80. let začal vysílat kanál S4C (Merriman a Jones 2009: 372; Phillips 2000: 479–480).⁵

Zdaleka největším úspěchem však bylo přijetí zákona o velšském jazyce v roce 1993, který v podstatě zrovnoprávnil velštinu a angličtinu, přičemž v důsledku přijetí tohoto zákona vzniklo právo, v rámci něhož se Velšané mohou na všech místech, která poskytují veřejné služby, domáhat komunikace ve velštině (Phillips 2000: 485; Mann 2007: 213). Nicméně jazyková společnost se nespokojila ani s tímto úspěchem a další své kroky směřovala k požadavku na vlastní velšskou politickou instituci, která by reprezentovala svobodu Walesu. Podle Phillips (2000: 488) se tak jazyková společnost velkou měrou zasloužila o dotažení devolučních procesů ve Walesu a vznik Velšského shromáždění. Celkově tak můžeme vidět, že od 60. let až do devoluce byl velšský nacionalismus postaven v podstatě výhradně na kultuře (jazyku) a kulturním aktivismu, přičemž hlavními nositeli nacionalismu byly kulturní a akademické elity sdružené ve Velšské jazykové společnosti (Jones a Fowler 2007: 429). Nacionalismus tak neměl zprvu žádné politické ambice, což se změnilo v polovině 90. let, kdy kulturní požadavky přerostly v politické, ztělesňované v potřebě ustavit vlastní politickou instituci.

Po devoluci poté začala hrát v prosazování velšského nacionalismu důležitější roli i politická rovina. Nově zvolení reprezentanti Walesu se totiž začali aktivně podílet na budování bilingvního regionu a také (v souladu s konstruktivistickým paradigmatickým) konstruovat velšskou identitu tak, aby směrem dovnitř byla posilována výlučnost a směrem ven poté rozvoj regionu. Vytyčení cíle politickými elitami, týkajícího se posílení kulturní identity a výlučnosti Walesu, lze najít například v koaliční dohodě z roku 2007 mezi *Labour Party Wales* a *Plaid Cymru*. V této dohodě nazvané *One Wales* se obě strany mimo jiné zavázaly k vytvoření silné vlády, která bude schopna vybudovat také silný a sebevědomý velšský národ (Welsh Assembly Government 2007: 5–6). Hlavním prostředkem k tomuto předsevzetí měl být podle představitelů zejména jazyk jako velmi výrazné specifikum Walesu. V jiném dokumentu (*A National Action Plan for a Bilingual Wales*) se zmíněná velšská vláda v tomto ohledu zavázala, že bude velštinu (materiálně i symbolicky) podporovat z důvodu neodmyslitelné spjatosti tohoto jazyka s velšskou identitou. Zároveň je v dokumentu uvedeno, že angličtina coby majoritní a všeobecně používaný jazyk žádnou takovou podporu nepotřebuje (Welsh Assembly Government 2003: 9). V souladu s výše uvedenými strategiemi se cílem vlády stalo vybudování plně bilingvního regionu, přičemž prvotním cílem nebylo pouze stabilizovat počet velšsky mluvících občanů, ale postupně jej

⁵ Dnes je Wales v podstatě v unikátní situaci, neboť vzhledem ke své malé velikosti má již dvě veřejnoprávní velšské televize, když k S4C přibyla ještě BBC (Andrews 2006: 193).

navyšovat. Velština by se tak podle tohoto projektu měla vyučovat mimo jiné již v předškolních zařízeních a obecně by měla být přítomna v každodenním životě Velšanů, tedy v práci, volném čase a dalších sociálních aktivitách (Welsh Assembly Government 2003: 11). K implementaci těchto představ a následnému monitoringu pokroku byl zřízen speciální výbor (*Welsh Language Unit*) ve velšském parlamentu, který se přidal k Radě pro velštinu (*Welsh Language Board*) coby hlavní instituci podporující rozvoj velštiny (Welsh Assembly Government 2003: 12, 14). Současná vláda na všechny tyto kroky navázala a vydala dokument *A Living Language: A Language for Living*, který je akčním plánem na období mezi roky 2012 a 2013 a jenž by měl ještě prohloubit podporu a rozšíření velštiny a s tím spojené kultury. Zároveň je tento akční plán součástí dlouhodobější strategie, která byla vytyčena až do roku 2017. V rámci akčního plánu je asi nejvíce zásadní změnou nahrazení Rady pro velštinu coby hlavní kontrolní instituce dohlížející na plnění programů na podporu velštiny úřadem Komisaře pro velštinu k 1. dubnu 2012. Pozice a role komisaře je podobná té, kterou měla Rada pro velštinu, nicméně komisař by měl fungovat ve velké míře také jako ombudsman; měl by se tedy věnovat případům a zastávat se lidí, kteří byli poškozeni diskriminací související s jazykem (Welsh Assembly Government 2012: 3, 20).

Sekundárně se pak rozšiřováním a podporou velštiny (a to zejména v souladu s výše uvedeným bodem, že by velština měla hrát významnou úlohu i ve volném čase Velšanů) zabývá ještě Centrum pro velšský jazyk a dědictví (*Welsh Language and Heritage Centre*). Toto centrum se soustředí zejména na kurzy velštiny jako druhého jazyka a také na kurzy o velšské kultuře a historii. Mimo těchto činností však nabízí také možnost pořádání konferencí a svateb, stejně jako možnost nakupování a odpočinku v restauraci.⁶ Mimo zřizování institucí velšská vláda podporuje vizi bilingvního Walesu i skrze konkrétní projekty. Poskytuje například granty na podporu vydávání knih ve velštině (Welsh Assembly Government 2010: 3).

Co se týče konkrétních strategií, pomocí nichž vláda konstruuje velšskou identitu, můžeme říci, že se zde velšští reprezentanti pokouší o propojení svojí historie se současnými cíli (Bond et al. 2003: 374). V případě Walesu je historicky silná zejména rurální identita, která je ve Velšanech stále poměrně hluboce zakořeněna. Ovšem představitelé Walesu se v novodobé prezentaci snaží ukázat svůj region s ohledem na modernitu (a industrialismus), budují tak obrázek Walesu jako regionu, který patří do 21. století (Bond et al. 2003: 376). To ovšem v rámci samotného velšské společnosti a některých subregionů (například oblasti středního Walesu) vytváří pnutí. Střední Wales je dlouhodobě zemědělským regionem, který si lokální identitu spojuje zejména s nedotčenou přírodou a také s turismem, jenž je na tuto přírodu navázán. Z rozvojového hlediska je však subregion považován za chudý, proto v něm proběhly určité industrializační snahy ze strany velšské vlády. Tyto snahy se však

⁶ Viz stránky *Welsh Language and Heritage Centre* – <http://nantgwrtheyrn.org> (1. 9. 2010).

příliš neujaly (Fuller-Love et al. 2006: 290). Střední Wales tak stojí před dilematem, zda se zakonzervovat a udržet si svoji lokální identitu, nebo zda se zmodernizovat a vyhovět tak nárokům budování moderního obrazu Walesu (Fuller-Love et al. 2006: 297).⁷

Při charakterizaci velšského konstruktivismu se přidržíme konceptu, jehož autory jsou Ross Bond, David McCrone a Alice Brown (2003: 377), kteří shrnuli snažení velšských politických reprezentantů do čtyř pojmů – *reiteration* (zopakování), *recapture* (znovu-nabytí), *reinterpretation* (reinterpretaci) a *repudiation* (odmítání). Proces zopakování spočívá ve využití historicky kladně vnímaných aspektů nacionalismu v soudobých ekonomických cílech. Takovým aspektem může být například tradice vzdělání, kterou využívá Skotsko. Představitelé Skotska poukazují na hlubokou kvalitativní tradici skotského vzdělávání, přičemž zdůrazňují moderní spojnicí ekonomického rozvoje a vzdělávání. To znamená, že se reprezentantům Skotska daří přesvědčovat okolí, že společenské podmínky pro investování do tohoto regionu jsou v podstatě ideální a že stačí již přísun samotných investic. V případě Walesu je však situace rozdílná, protože region v podstatě žádnou podobnou charakteristiku, která by se dala využít, nemá. Potenciálně by představitelé Walesu mohli napodobit skotské protějšky a vykonstruovat tradici vzdělání, nicméně v praxi se ve Walesu na vzdělání příliš nepoukazuje. Podle autorů tak oblast zopakování ve Walesu zůstává nevyužita (Bond et al. 2003: 377-379). Ovšem s tímto názorem by se dalo polemizovat, neboť Wales využívá k těmto účelům kulturní tradici, a to zejména ve spojení s turismem a ruralismem, jak jsme uvedli. Se strategií zopakování přímo souvisí i druhý pojem, znovu-nabytí, který také pracuje s určitým historicky kladně pojímaným národním atributem. V tomto případě však znovu-nabytí rozlišuje, jak se daná věc prezentuje navenek a jak směrem dovnitř regionu. Wales se v tomto ohledu snaží navenek prezentovat sám sebe jako moderní region, jak jsme uvedli výše, zároveň ale směrem dovnitř popisuje modernitu regionu jako nedostačující. To má motivovat Velšany, aby se například více snažili podnikat, čímž se bude rozvíjet i modernita regionu; zároveň však zmíněnou prezentací navenek Wales získává zahraniční investice (Bond et al. 2003: 380-381). To platí i v případě jazyka, kdy představitelé Walesu navenek velštinu podporují jako silný domácí jazyk, který má hlubokou tradici i v Evropě, aby posílili legitimitu Walesu. V rámci regionu však představitelé zdůrazňují úpadek velštiny (byť, jak jsme viděli, počet lidí aktivně mluvící velštinou stoupá), aby ospravedlnili ustanovení politik za účelem nápravy tohoto stavu.

Oblast reinterpretace v sobě obsahuje interpretaci atributů regionu, které jsou chápány jako negativní, takovým způsobem, aby sloužily pozitivně, nebo alespoň neutrálně v souvislosti se současnými cíli. Zde instituce Walesu při prezentaci regionu naopak využívají rurální identitu a industriální historii některých subregionů marginalizují. Důvodem je snaha o přilákání turistů, ale také

⁷ Do hry samozřejmě vstupují i další možnosti. Například selektivní modernizace či modernizace z „donucení“ (ve které by sehrála hlavní roli zejména velmi špatná prosperita subregionu) (Fuller-Love et al. 2006: 290).

investic do nových technologií, které jsou šetrnější k životnímu prostředí. Také jazyk je reinterpretován jako součást samotného prostředí Walesu, čímž se pochopitelně podporuje romantizovaná představa o celém regionu.⁸ Tím se nejenom jazyk stává součástí velšské nabídky turismu, ale je zpětně také podporován a upevňován (Bond et al. 2003: 381, 383–384). S reinterpretací souvisí také strategie odmítání, která atributy daného regionu, jež nelze reinterpretovat (nebo lze jen částečně) v předešlé strategii, jednoduše ze zřetele vypustí. Představitelé Walesu v tomto ohledu navazují na reinterpretaci jazyka, kterou díky odmítání ještě posilují. Strategie politických elit spočívání v poměrně striktním prosazování specificky pojatého bilingvního přístupu. V oblasti turismu a směrem dovnitř regionu prosazují velštinu jako minimálně rovnocenný jazyk vůči angličtině a angličtinu se snaží nezmiňovat, či alespoň nezvýrazňovat. V ekonomické oblasti a v souvislosti se zahraničními investicemi poté elity prosazují výhradně angličtinu a o velštině se vůbec nezmiňují (Bond et al. 2003: 385–387). Na druhou stranu se velšští reprezentanti snaží podporovat velštinu v oblasti domácí ekonomiky skrze fondy EU. Za období mezi roky 2000 a 2006 tak byly schváleny projekty, které mají podpořit podnikání u velšsky mluvících lidí a používání velštiny při podnikání (například projekty *Developing the Welsh Language Economy*⁹ a *Croeso Cymraeg mewn Busnes*¹⁰).

5. Vztah regionů a EU

V této sekci si charakterizujeme obecný vztah mezi regiony a EU, lépe řečeno načrtne, jaké podoby tento vztah může nabýt a co všechno v něm potenciálně hraje roli. Koncepty, jež zde budeme charakterizovat, poté aplikujeme v následující sekci, která se bude již přímo věnovat vztahu Walesu a EU.

Obecně můžeme říci, že EU díky kladení důrazu na subsidiaritu a víceúrovňové vládnutí rozeznává mimo národních států také partikulárnější jednotky, tedy regiony. Angela K. Bourne (2003: 599) však tvrdí, že tato samotná skutečnost nemusí nutně znamenat, že by regiony měly mít automaticky silnější pozici vůči „svému“ národnímu státu. V zásadě EU může působit na regiony tak, že podřívá jejich autonomii a legitimitu, že naopak tyto aspekty posiluje, nebo že nemá žádný významný vliv na dění v regionu. V prvním případě EU změní distribuci moci mezi regionem a národním státem ve prospěch národního státu. Důvodem takové změny mocenského rozložení je institucionální nepřízeň EU vůči

⁸ Zde samozřejmě může vyvstat otázka, proč je velština vnímána negativně a potřebuje být reinterpretována. Bavíme se zde o reinterpretaci směrem ven, tedy vůči jiným subjektům, nikoliv vůči Velšanům. Z tohoto hlediska tak může například zahraničním investorům připadat velština jako možný problém při komunikaci a odrazovat je. Zmíněná reinterpretace tak slouží k poukázání, že velština se používá pouze v soukromé sféře nebo nanejvýš turismu. Naopak pro domluvu v oficiálních záležitostech slouží angličtina.

⁹ Viz <http://www.wefoprojects.wales.gov.uk/default.asp?action=projectdetail&ID=&ProjectID=52868> (15. 6. 2012).

¹⁰ Viz <http://www.wefoprojects.wales.gov.uk/default.asp?action=projectdetail&ID=&ProjectID=54358> (15. 6. 2012).

regionům. V Radě EU totiž jednají vrcholní představitelé národních států, nikoli regionální představitelé, což přirozeně dává větší moc centrální vládě, která se může podílet na politikách EU, jež také zpětně ovlivňují národní státy. Je poté tudíž plně v kompetenci centrální vlády, do jaké míry vezme v potaz zájmy a požadavky regionálních představitelů (Bourne 2003: 600). V druhém případě, u posilování regionů ze strany EU, hrají roli zejména noví potenciálně mocní spojenci, se kterými mohou regiony navázat vztah. Tato spojení například s jinými regiony či národními státy umožňují regionům mít vliv na fungování EU a také umožňují zvětšit míru nezávislosti na daném národním státu. EU pak potencionálně posiluje regiony také prostřednictvím strukturálních fondů, které dávají regionům větší zodpovědnost a také materiální prostředky, jak prosazovat nacionalismus (Bourne 2003: 600-601). Třetí možnost, kdy EU nemá žádný výraznější vliv na fungování regionů, zahrnuje předpoklad, že v EU hlavní roli stále hrají národní státy, přičemž i supranacionální instituce jsou pouze konstruktem národních států, aby dosáhly svých cílů. Podle této teorie tudíž nemá EU na regiony velký vliv, protože národní státy jednoduše zabrání jakémukoliv spojení regionů a dalších subjektů, které by mohlo poškodit jejich zájem. Jinými slovy, umožní pouze spojení, která regionům nedávají přílišnou moc (Bourne 2003: 602).

Alternativně vztah EU a regionu (či spíše přímo národních hnutí) charakterizuje Devashree Gupta (2008: 63), podle níž je EU specifickým prostorem, který umožňuje různým aktérům setkání a komunikaci, a rovněž specifickým aktérem. Role EU jako aktéra spočívá ve skutečnosti, že může interakci mezi aktéry podporovat, omezovat, či dokonce zamezovat jejímu uskutečnění; role EU tak může podle Gupty nabýt podoby neutrálního arbitra, spojence daného aktéra nebo aktérů, nebo naopak odpůrce. Tato role EU a jejích institucí se poté odvíjí od využití pěti specifických mechanismů – zprostředkování (*brokerage*), potvrzení (*certification*), zamítnutí (*de-certification*), rozdělování prostředků (*resource transfer*) a vytlačení (*displacement*). Zprostředkování je založeno na moderátorské roli EU, ta slouží jako zmiňovaný prostor, v němž se mají možnost sejít dva nebo více aktérů, kteří by se jinak mohli setkat těžko nebo vůbec. V tomto ohledu EU obecně podporuje interakci mezi nejrozličnějšími aktéry, například mezi reprezentanty států a regionů, experty, lobbisty, novináři a dalšími aktéry. Smysl této interakce spočívá v nalezení spojenců pro prosazování nebo podporu dané věci. V našem případě to samozřejmě znamená, že zástupci regionů mají možnost komunikovat a vytvářet komunikační a zájmové sítě s aktéry, se kterými by jinak ani neměli možnost se jakýmkoliv způsobem setkat. Takové jednání má pak primárně hlavní smysl v podpoře zájmů regionů, které spočívají, pokud se opět přidržíme tematiky tohoto textu, v posilování identity a legitimacy daného regionu. Typickým prostorem či fórem, kde se mohou různí aktéři pravidelně setkávat, je Výbor regionů, jenž sdružuje aktéry jak ve vertikálním smyslu (tedy v nadnárodním, národním, regionálním i lokálním smyslu), tak v horizontálním (tedy ve smyslu sdružování aktérů na stejné úrovni) (Gupta 2008: 64-65). Dalším

podobným mechanismem je přerozdělování prostředků, které spočívá v podstatě dnes již klasické roli EU jako donora nejruznějších projektů, které by se jinak neuskutečnily. Navíc jsou projektové pobídky cíleny přímo na (jakkoliv) znevýhodněné aktéry, tedy například přímo na regiony, pro něž se tak otevírá velmi bohatá možnost, jak financovat některé jinak nerealizovatelné projekty. V tomto ohledu pak EU podporuje i projekty, které jsou zaměřené na ochranu minoritních kultur a jejich jazyků, což *a priori* neznamena podpora regionálních nacionalismů, ale v praxi k ní samozřejmě velmi lehce docházet může (Gupta 2008: 67). Nicméně zajímavějšími z hlediska zasahování do interakce ze strany EU jsou mechanismy vytlačení a potvrzení či zamítnutí. Mechanismus vytlačení je spojen s komplexní strukturou EU, která je tak složitá, že se jí v podstatě vždy musí aktéři přizpůsobit, aby se v ní mohli pohybovat. Pro nacionalistické aktéry to může znamenat určitý odklon od jejich cílů, které mohou být i radikálnějšího rázu (mohou například jít přímo proti nějakému státu), kvůli velkému množství debat a vyřizování záležitostí, které se vůbec netýkají daného problému. Navíc se mohou různí „znepřátelení“ aktéři v těchto každodenních tématech spojovat, což vylepšuje jejich vztahy a opět to může vést ke zmírňování nacionalistických tendencí. Jinými slovy, struktura EU velmi výrazným způsobem ovlivňuje aktéry, kteří se jí účastní, a už pouze samotná účast je určitým způsobem ovlivňuje (a to spíše směrem ke konsensuálnímu a neradikálnímu řešení problémů) (Gupta 2008: 68). Mechanismy potvrzení a zamítnutí se týkají postavení EU, jejíž představitelé mohou některé aktéry označit za legitimní a některé za nelegitimní, čímž také určí, zda mají, nebo nemají přístup do institucí EU. Delegitimizace však neznamena jenom oficiální zamítnutí přístupu do institucí, ale má také vedlejší efekty. Daný delegitimizovaný aktér například nemůže využívat ani další prostředky EU, například granty, programy na financování rozvoje, expertní poradenství, nemůže se účastnit konferencí nebo workshopů atd. Delegitimizace má pak vliv nejenom na instituce EU, ale také na členské státy, které jsou také minimálně obezřetnější v komunikaci s daným aktérem (Gupta 2008: 65-66).¹¹ Gupta (2008: 69) uvádí, že všechny mechanismy mají svoji logicky posloupnost, a sice že se nejdříve daný aktér potvrdí jako legitimní, čímž se mu otevře možnost využít mechanismy zprostředkování a přerozdělování. Aktér se pak postupně začne přizpůsobovat struktuře (struktura jej začne formovat), a struktura tak začne jeho zájmy vytlačovat a umírňovat. Pokud dojde k delegitimizaci, pak je samozřejmě celý cyklus buď narušen, nebo k němu vůbec nedojde. V praxi ale mohou být mechanismy uplatněny v libovolném pořadí, a to jak samostatně, tak sekvenčně. Klíčovými mechanismy však zůstávají potvrzení a zamítnutí, které otevírají možnost uplatnění dalším mechanismům.

Jiný pohled, zaměřený zejména na využívání strategií ve vztahu region-EU, nabízí Klaus-Jürgen Nagel. Podle Nagela (2004: 59) výše uvedená skutečnost, že EU rozeznává mimo národních států také

¹¹ Celý koncept je velmi podobný teorii labelingu, kterou zformuloval Howard Becker již v 60. letech (viz Becker 1966).

regiony, v podstatě „nutí“ regiony, aby strategie hájení svých zájmů inovovaly a zahrnuly do nich mimo státu, ve kterém figurují, také EU. To s sebou často přináší balancování mezi „pravidly hry“ národního státu a EU, přičemž daný region navíc musí obě sady pravidel využít k maximalizaci uspokojení svých zájmů. Regiony (nebo spíše reprezentanti daných regionů) mohou v zásadě zaujmout tři obecné strategie, jak přistupovat k evropské integraci (potažmo EU). První strategií je kritika EU či samotné myšlenky evropské integrace. Tato strategie vychází z obav, že by sjednocování Evropy mohlo vést ke hmatatelné marginalizaci regionů. Do popředí by se poté naopak mohly dostat přednostně státy. Druhá strategie spočívá ve využití příležitostí, které EU reálně poskytuje, a přijmutí určitých formálních i neformálních pravidel. Tento přístup je výhodný pro regiony, které jsou oficiálně uznávány ze strany domovského státu, popřípadě jiných států či v případě evropské integrace i nadnárodních institucí. Regiony, které přijmou tuto strategii, pak ve své nacionalistické rétorice EU definují jako nadnárodní entitu a prosazují myšlenku směřování EU supranacionálním směrem. Třetí strategie obnáší podporu EU ze strany představitelů regionu, kteří ale „na oplátku“ požadují od EU legitimizaci v podobě uznání daného regionu jako plnoprávného člena evropské integrace. Toto uznání je poté představiteli regionu chápáno jako jakýsi první krok na cestě k vlastnímu státu (Nagel 2004: 61).

Všechny koncepty obecně naznačují, že vztah mezi EU a regiony je velmi komplexní a nelze jej jednoduše definovat. Jak jsme viděli, existuje celá řada aspektů, které interakci ovlivňují, přičemž je naprosto zřejmé, že rozpoznávání regionů ze strany EU automaticky neznamená posilování jejich pozice vůči domovskému státu a v rámci EU. Je tedy nutné analyzovat situaci každého regionu zvlášť a poté jeho postavení pomocí výše naznačených konceptů a teorií charakterizovat.

6. Vztah Walesu, VB a EU a budování velšské regionální výlučnosti

V této poslední části textu se podíváme, jak velšští představitelé využívají prostředí EU k budování regionální výlučnosti. Nejdříve bude však potřeba v obecné rovině definovat vztah mezi Walesem, VB a EU, neboť do EU nepřistupoval Wales, ale VB, což znamená, že hlavní slovo v celém britském integračním procesu má centrální vláda. V tomto ohledu je spolupráce regionů s EU v podmínkách devoluce specifická díky skutečnosti, že pravidla soužití mezi jednotlivými subjekty jsou částečně vymezená formálními a neformální zvyklostmi kvůli nepsané části ústavy. V tomto ohledu může vznikat narušení mocenské rovnováhy mezi jednotlivými aktéry (zástupci Walesu tak například mohou mít snahu řídit některé záležitosti, jež nespádají pod jejich kompetenci). Toto narušení může následně prohlubovat i velmi komplikovaná struktura EU, založená na několika úrovních vládnutí (Bulmer et al. 2006: 78).

Je však pravdou, že v podmínkách VB a její nepsané ústavy se v žádném případě nejedná o novou situaci. Velmi pevně zažitá politická kultura VB, která podporuje respektování nepsaných zvykových

pravidel v rámci celé společnosti, napomáhá tento problém řešit. Navíc po devoluci v souvislosti s kooperací s EU vznikla celá řada formálních institucí a dokumentů, které měly jasně nastavit soužití mezi centrální vládou, regiony a EU. Pro dodržování jednotné linie zahraniční politiky v rámci EU byla ve VB zřízena instituce Společného výboru ministrů (*Joint Ministerial Committee*), v níž se schází zástupci centrální vlády a regionů ve VB, a dále bylo podepsáno Memorandum pro vzájemné pochopení (*Memorandum of Understanding*) a také tzv. konkordáty (Cole 2004: 365-366; Horgan 2003: 15). Míra kontaktů v rámci výboru je poté velmi vysoká, byť spíše na bázi neosobního setkávání, přičemž k osobnímu setkávání dochází v průměru jednou za měsíc (Horgan 2003: 19-20). Smysl výboru spočívá v tom, aby všechny regiony dodržovaly politiky nastavené centrální vládou, což znamená, že výbor má informativní úlohu (informuje o politikách ostatní regiony) a zároveň má i kontrolní úlohu (kontroluje, zda regiony skutečně politiky dodržují). V případě nějakého sporu má pak samozřejmě hlavní slovo centrální vláda (Evans 2003: 45; Hogwood et al. 2000: 90). Memorandum a konkordáty slouží již přímo jako regulativní mechanismy pro interakci regionů s EU, nicméně nejedná se o striktně daná a univerzální pravidla, ale spíše o dohodu o společném postupu v určitých evropských záležitostech. U samotných konkordátů probíhá roční evaluace, a jsou tak v podstatě dynamicky přizpůsobovány situaci, což znamená, že ačkoliv mají sloužit k prosazování zájmu centrální vlády, regionální vlády mají skrze tuto dynamiku také možnost svoje zájmy prosadit (Evans 2003: 45; Hogwood et al. 2000: 90-91).

Jelikož je však celý systém komunikace a interakce mezi centrální vládou a regionálními vládami v otázkách EU nastaven spíše jako prosazování a kontrola zájmu centra, regionální vlády se snaží občasné a v různé míře systém obcházet. Z rozhovorů s představiteli regionů vyplývá, že poměrně běžnou strategií, jak regiony mohou prosadit alespoň částečně svůj zájem, je nezmiňování některé agendy související s EU při komunikaci s centrem. Navíc zástupci regionů nechtějí vyvolávat diskuze a případné konflikty s centrem za každou cenu, naopak podněty k diskuzím vybírají účelově. Celý proces tak spíše připomíná neustálé a velmi dynamické zjišťování, co je daný aktér ještě u určité záležitosti schopen tolerovat a akceptovat (Parry 2004: 61). Obdobná situace se děje i v případě, že chtějí představitelé Walesu lobbovat za nějakou záležitost v EU. Oficiálně by měli prosazovat daný zájem přes centrální britskou vládu jako hlavního aktéra, nicméně neformálně představitelé Walesu britskou vládu obcházejí a lobbují přímo (Howell 2003: 96). Wales se ovšem nesnaží vždy a za každou cenu komunikační kanály v rámci VB obcházet a jednat přímo s Bruselem. Představitelé Walesu se spíše snaží balancovat mezi prosazováním regionálních zájmů v rámci EU a respektováním zájmů VB a nastavených pravidel (Bulmer et al. 2006: 83). Snaha reprezentantů Walesu o takto komplexní komunikaci se projevuje například v tom, že se spoléhají na stálou reprezentaci VB v EU. Reprezentace VB skrze vzájemnou dohodu poté umožňuje participaci reprezentantům Walesu i v institucích, do nichž by jinak neměli přístup. Mezi takové instituce patří například setkání Rady ministrů (Welsh

Assembly Government 2009: 5). Někdy je tento *status quo* narušován stranou *Plaid Cymru*, která má jako jeden z hlavních současných cílů stanovenou osamostatnění Walesu v rámci EU a zbavení se tím závislosti na reprezentaci VB. Sám velšský parlament se však v současné chvíli snaží tyto tendence mírnit, neboť vnímá efektivní, úzkou a širokou spolupráci na společných tématech v rámci EU za klíčovou pro rozvoj Walesu (Carl 2003: 487; Welsh Assembly Government 2009: 19). Jak vidno, celkový proces interakce mezi Walesem, VB a EU je velmi komplexní a samozřejmě obsahuje formální (oficiální) i neformální rovinu. V další části textu se budeme snažit postihnout obě roviny při charakterizaci vztahu Wales-EU.

Po devoluci v roce 1999 se tak v případě vztahu Walesu a EU v podstatě nic oficiálně nezměnilo, neboť zodpovědnost za vytyčování strategie v souvislosti se zahraniční politikou a EU stále zůstávala na centrální vládě. Nicméně samotný vznik oficiálních velšských institucí a příslušných volených reprezentantů znamenal otevření zcela nových možností pro Wales, zejména pak v otázce posílení legitimacy, ekonomických otázkách a konstruování identity. Existence oficiálních reprezentantů regionu totiž velmi výrazně ulehčila komunikaci mezi regionem a EU, protože instituce EU se od té doby mohou s jistotou obrátit na legitimní zástupce regionu (Howell 2003: 95). Aby však mohli velšští reprezentanti využít tyto nové možnosti, museli začít aktivně a výrazně podporovat a podílet se na projektu evropské integrace. Nicméně takový postoj vůči integraci a EU nebyl v minulosti tak samozřejmý, jak by se mohlo zdát. Wales totiž prošel ve vztahu k evropské integraci určitým vývojem, který bychom mohli úspěšně symbolicky nastínit na příkladu velšské nacionalistické strany *Plaid Cymru*. Tato strana při svém vzniku zasazovala Wales do Evropy z hlediska širší ideje evropanství (Wyn Jones 2009: 130). To se projevilo i v přístupu *Plaid Cymru* k EU v 70. letech, kdy se VB ucházela o členství. *Plaid Cymru* tehdy při referendu využívala hesla „Ano Evropě; ne Evropskému hospodářskému společenství“, které mělo značit, že strana je pro spojení velšské identity s evropskou, ale ne v podobě evropské integrace (Wyn Jones 2009: 136). Na konci 80. let došlo k radikálnímu přehodnocení tohoto postoje a *Plaid Cymru* spojila dění ve Walesu s děním v Evropě a EU. V politické rovině pak byla EU označena jako velmi podstatný prvek při vytváření velšské politiky (Wyn Jones 2009: 138–139). Co se týče současných cílů *Plaid Cymru*, již jsme výše uváděli, že se jedná o osamostatnění Walesu jako plnoprávného člena EU (Wyn Jones 2009: 141).¹²

Určitou snahu o zviditelnění Walesu jako specifického regionu můžeme vidět ještě před devolucí, kdy britská vláda v roce 1992 v Bruselu zřídila skrze Welsh Office Velšské evropské centrum (*Welsh European Centre* – WEC), které mělo určitým limitovaným způsobem prezentovat Wales a navazovat kontakty s institucemi EU. Ovšem na chodu WEC se začaly postupně podílet i nevládní organizace, čímž se charakter a míra reprezentace proměnila (Wales byl reprezentován bez návaznosti na VB a byla

¹² Viz cíle *Plaid Cymru* – <http://www.plaidcymru.org/content.php?nID=1221;lID=1> (20. 8. 2010).

zdůrazňována jeho výlučnost). To se však nelíbilo představitelům Welsh Office, kteří začali WEC vnímat jako oponenta vůči zájmům VB. To nakonec vyústilo v situaci, kdy WEC nemělo mandát propagovat Wales jako region, který se určitým způsobem kulturně a politicky odlišuje od zbytku VB, a sloužilo pouze jako jakési informační centrum (Nagel 2004: 70-71). WEC muselo mimo nevole „vlastní“ velšské reprezentace ustávat i nevoli britské vlády, která z pochopitelných důvodů nebyla nakloněna takové propagaci. Z těchto důvodů nakonec WEC zanikla. I naproti tomu Carolyn Moore (2006: 795) tvrdí, že ustavení WEC sehrálo významnou neformální roli při budování velšských kontaktů s Bruslem. Jednoduše řečeno, centrum ukazovalo, že region Wales vůbec existuje, přičemž prostřednictvím různých akcí (například týdne Walesu) informovalo, jaké jsou charakteristiky tohoto regionu. To se později projevilo ve snazším prosazování velšských zájmů.

Po devoluci se samozřejmě situace pro Wales určitým způsobem uvolnila, protože již nebyl tolik limitován ve své reprezentaci ze strany VB, byť to neplatí úplně pro výše zmiňovanou reprezentaci v Bruselu. V tomto ohledu je Wales stále nucen respektovat oficiální britskou reprezentaci (UKREP) a dodržovat linii, kterou tato kancelář nastolí (Evans 2003: 47), byť se s UKREP pomocí přímé kanceláře v Bruselu snaží spolupracovat na utváření politik EU (a prosazování svých zájmů). Toto uvolnění se poté určitým způsobem projevilo například i ve Výboru regionů, tedy instituci, která má za úkol umožnit „promluvit“ všem regionům a místním samosprávám v EU. Před devolucí byl Wales reprezentován pouze prostřednictvím zástupců místních samospráv, kteří měli velmi slabý mandát a legitimitu s ohledem na Wales jako region. Po devoluci se do Výboru dostali také reprezentanti nominováni přímo za Shromáždění, kteří mají samozřejmě silnější a koncentrovanější mandát prosazovat cokoli, co se týká Walesu jako regionu (Bulmer et al. 2006: 84; Gupta 2008: 79). Velšský parlament vedle Výboru regionů považuje za významnou i celkovou a co největší participaci na chodu EU. Za nejvíce důležitou z hlediska reprezentativnosti regionu pak představitele Walesu považují spolupráci na politice a reformách evropského vládnutí. Projevení zájmu o budoucnost vládnutí v EU by podle předpokladu reprezentantů Walesu mělo přinést větší vliv regionu v rámci evropské integrace, a tudíž i lepší pozici ve VB (Carl 2003: 487-488). Institucí, jež byla zřízena, aby se podílela na evropských politikách týkajících se vládnutí, je například Asociace velšských místních samospráv (*Welsh Local Government Association* – WLGA), což je sice organizace na podporu velšských místních samospráv a občanské společnosti, nicméně WLGA má kanceláře i v Bruselu tak, aby se také mohla podílet na politikách EU, které souvisí se subsidiaritou.¹³ Čistě nepolitickou institucí, usilující o co nejtěsnější spolupráci Walesu a EU, je *Welsh Higher Education Brussels* (WHEB). WHEB se snaží spolupracovat

¹³ Viz stránky *Welsh Local Government Association* – <http://www.wlga.gov.uk> (1. 9. 2010).

v nejruznějších oblastech (výzkum, výměnné pobyty, přednášky atd.) s evropskými institucemi tak, aby podporovala evropskou integraci i v praxi.¹⁴

Vraťme se však ke třem zmiňovaným možnostem (politické, ekonomické a kulturní), které se Walesu při konstruování identity a výlučnosti po devoluci v souvislosti s EU otevřely. V oblasti politických možností se pro velšské zástupce stalo jednou hlavních priorit využívání struktur EU pro zvýšení legitimacy regionu (Howell 2003: 101-102). Zástupci tak začali vést poměrně rozsáhlou neformální komunikaci s institucemi EU, aby na region upozornili a určitým způsobem rámovali samotný obraz regionu, zejména pak s ohledem na spojnici Wales-Evropa. Celý proces interakce je pro obě strany také výhodný v tom, že se velšští zástupci učí, jak struktura EU funguje a jak jedná EU jako aktér, a na druhou stranu zástupci EU zjišťují, co mohou od Walesu jako regionu očekávat. V tomto ohledu se také velšští zástupci výrazněji angažují v otázce většího zapojení zmiňovaného Výboru regionů do rozhodování v rámci struktur EU (Howell 2003: 98-99). Co se týče výstupu těchto snah, jsou podle Kerryho Howella (2003: 99-100) zástupci Walesu úspěšní, neboť si vydobyli velkou míru uznání ze strany EU. Přesto však někteří ze zástupců tvrdí, že výše nastíněné neformální ovlivňování EU má své limity, které je možné přesáhnout pouze dohodou s centrální vládou VB ohledně možnosti oficiální samostatné reprezentace Walesu v EU (Howell 2003: 95). Nicméně na tuto situaci můžeme dále aplikovat koncept bumerangového efektu, jenž zformulovaly autorky Margret Keck a Kathryn Sikkink v souvislosti s jejich teorií transnacionálních advokačních sítí. Bumerangový efekt ve smyslu transnacionálních advokačních sítí vzniká díky nedostatečnému reflektování zájmů aktivistických skupin nebo hnutí ze strany mocenského centra daného státu. Domácí hnutí se tudíž často obracejí v rámci advokačních sítí na své protějšky ve světě a jsou schopna takto vyvíjet tlak na své domácí vlády (Keck a Sikkink 2002: 93). Výše nastíněné snažení velšské reprezentace propagovat výlučnost regionu a participovat na fungování institucí EU tudíž můžeme také chápat jako vyvíjení nátlaku na domácí britskou vládu.¹⁵ Podobně bychom mohli chápat také formální participaci velšských zástupců na chodu institucí EU, konkrétně pak Evropského parlamentu, kde má Wales jednoho zástupce, a to ve frakci Zelení/Evropská svobodná aliance (*The Greens/European Free Alliance*). Tato frakce se poté pokouší prosazovat zásady přímé demokracie, subsidiarity a celkově možnost jakékoliv entity určit si, jak a kam se bude vyvíjet.¹⁶ Nicméně vzhledem ke slabému zastoupení Walesu v Parlamentu a zmíněné frakci lze

¹⁴ Viz stránky *Welsh Higher Education Brussels* – <http://www.wheb.ac.uk> (2. 9. 2010).

¹⁵ V tomto ohledu je Wales také členem sdružení CALRE (Conference of European Regional Legislative Assemblies), které ovšem není součástí EU a v rámci něhož se scházejí evropské regiony, které se do projektu přihlásily, aby společně vyvíjely nátlak na EU a přeneseně také na centrální vlády. Základním cílem je prosazovat využívání principu subsidiarity v rámci struktur EU a zapojování regionální parlamentů a shromáždění do rozhodovacího procesu EU (CALRE 2012: 1).

¹⁶ Viz stránky se základním směřováním frakce – <http://www.greens-efa.eu/about-us/48-who-we-are.html> (7. 11. 2012).

považovat tento nátlak za méně účinný (a možná až spíše symbolický) než výše charakterizovaná neformální komunikace a lobbování.

Ekonomická stránka sblížení regionu s EU hraje v případě Walesu možná ještě důležitější roli než politická či kulturní. Wales je totiž ekonomicky velmi navázán na EU, protože až 70 procent zboží, které Wales exportuje, míří do států EU (Hamilton 2004: 677). Dalším důvodem je specifická situace ve VB ohledně přerozdělování peněz na rozvoj. Na úrovni VB se peníze do Walesu dostávají pomocí tzv. Barnettovy formule, která byla představena v roce 1978 jako dočasný mechanismus přerozdělování peněz na základě velikosti populace (Morgan 2006: 203). Jenomže tento model přetrval až dodnes, což mělo a má velký podíl na tom, proč nedošlo k výraznějšímu srovnávání HDP jednotlivých regionů. Ze Skotska, Severního Irska a Walesu dostává nejméně peněz právě Wales, který má ovšem menší HDP než Skotsko a pouze o něco větší než Severní Irsko (McLean a McMillan 2003: 47). Barnettova formule je poměrně výrazně kritizována a například Kevin Morgan (2006: 203) jasně tvrdí, že regionální spravedlnosti se nemůže dosáhnout bez toho, aby nedošlo k reformě při přerozdělování peněz. Iain McLean a Alistair McMillan poté v tomto ohledu představili alternativní (a podle nich i férovější) model přerozdělování, který by pracoval s HDP daného regionu (McLean a McMillan 2003: 65). V tomto ohledu je poté podle Nagela (2004: 72) a Richarda Haeslyho (2001: 97) EU ve Walesu často primárně považována za zdroj peněz pro různé rozvojové a sociální politiky, byť Nagel dále upozorňuje i na symbolickou rovinu příslušnosti do EU (což dnes v podstatě znamená příslušnost do Evropy).

Samotná velšská vláda v dokumentu *Wales: A Vibrant Economy* uvádí, že strukturální fondy hrají velmi významnou roli v podpoře velšské ekonomiky. Tato podpora je však dnes komplikovanější, neboť Wales mohl ze strukturálních fondů čerpat v letech 2000 až 2006. V současné době ze strukturálních fondů pro období 2007 až 2013 čerpají některé subregiony Walesu (například již zmiňovaný jih Walesu).¹⁷ Vláda Walesu se však v tomto dokumentu, který má sloužit i jako jakési vládní předsevzetí, zavazuje, že bude intenzivně řešit další možnosti čerpání peněz z EU v rámci celého Walesu. V tomto ohledu se zde projevuje určitý pragmatismus Walesu a jeho představitelů, kteří uvádějí, že o této podpoře budou jednat jak s Evropskou komisí, tak s britskou vládou (Welsh Assembly Government 2005: 63–65). Představitelé Walesu se tímto krokem snaží maximalizovat ekonomický užitek, čímž je samozřejmě myšleno pobírání peněz na rozvoj v největší možné míře jak od EU, tak v rámci VB. Pro samotné čerpání ze strukturálních fondů vznikla instituce *Welsh Development Agency* (WDA), která měla zajišťovat a systematizovat čerpání peněz. V roce 2006, kdy možnost čerpání pro Wales skončila, agentura sice zrušena nebyla, ale absorboval ji velšský parlament. V současné době se WDA přejmenovala na *Welsh European Funding Office* (WEFO), která se snaží co nejvíce ulehčit a

¹⁷ Důvodem pro takto selektivního čerpání je samozřejmě míra ekonomického rozvoje a zaměření jednotlivých subregionů.

zprostředkovat čerpání strukturálních fondů pro již zmiňované vybrané subregiony Walesu.¹⁸ Konkrétně poté Wales čerpal nebo čerpá peníze, které jsou určeny buď přímo na projekty podporující velštinu a velšskou kulturu, nebo si může dovolit financovat projekty vztahující se k rozvoji jazyka a kultury z regionálního rozpočtu, protože finančně náročné oblasti (například podpora ekonomického rozvoje) jsou finančně zajištěny skrze fondy EU (a na ostatní oblasti tak zbývá více peněz). V rámci první varianty můžeme najít projekty, které byly financovány ze strukturálních fondů EU a jejichž smyslem bylo určitým způsobem podpořit co nejširší používání velštiny. Mezi takové projekty patří například *Regional officer, Swansea Language Initiative*¹⁹ nebo *Cymraeg Gwaith*²⁰. Využívání varianty financování projektů na podporu velštiny z vlastních zdrojů je poté jasně patrné, pokud se podíváme na návrh rozpočtu na období 2012 až 2013 a na výhledy na období 2013 až 2014 a 2014 až 2015. V těchto návrzích je na vzdělání a dovednosti investováno zhruba 7krát a na lokální samosprávy a komunity zhruba 13krát více než na ekonomický a vědecký rozvoj, který má ze všech položek zároveň nejnižší rozpočet (Welsh Assembly Government 2011b: 4, 28).

Kulturní možnost souvisí s kladením důrazu na pestrost kultury a jazyků v rámci EU, přičemž podle Alexandera Caviedese (2003: 265) je důvodem takové podpory různorodosti jazyků snaha zamezit hegemonickému prosazení jednoho rozšířeného jazyka (například angličtiny) v rámci EU. Představitelé Walesu tak mohou k podpoře velštiny využít *Evropskou chartu regionálních jazyků* z roku 1992, která nijak nespecifikuje, jaké jazyky jsou regionálními, proto umožňuje odůvodnit podporu prakticky jakéhokoli jazyka v Evropě (Caviedes 2003: 258). Konkrétním výdobytkem velšské reprezentace v EU je možnost mluvit velšsky ve vybraných institucích Unie (v již zmiňované Radě ministrů, Výboru regionů a Evropské komisi). Zároveň mohou Velšané do těchto institucí posílat svoje připomínky ve velštině. Vyjednávání o počtu institucí, v nichž je možné používat velštinu, navíc stále probíhá, a to zejména v souvislosti s Evropským parlamentem (Welsh Assembly Government 2010: 1, 6). Větší legitimita podpory regionálních jazyků poté obecně podle Caviedese (2003: 260) oslabuje rozšířené jazyky nejenom v EU, ale také „doma“, v případě Walesu tak pomáhá oslabovat angličtinu a naopak rozšiřovat velštinu. Nicméně Caviedes dále zmiňuje, že se může jednat o dvojsečnou zbraň, protože se tím podrývá i autorita evropské integrace, a to jak shora (množením relevantních jazyků se ztěžuje funkčnost uskupení), tak zdola (podpora regionálních nacionalismů a nacionalismu obecně může opět ohrozit funkčnost integrace). Z hlediska kulturních možností se mohou Velšané v budování své identity od Angličanů odlišit také ve smyslu obecného postoje k evropské integraci. Podle Haeslyho (2001: 96–97) je jedním z důvodů, proč Velšané podporují EU a evropskou integraci, skutečnost, že se takto chtějí

¹⁸ Viz stránky *Welsh European Funding Office* – <http://wefo.wales.gov.uk> (1. 9. 2010).

¹⁹ Viz <http://www.wefoprojects.wales.gov.uk/default.asp?action=projectdetail&ID=&ProjectID=53533> (15. 6. 2012).

²⁰ Viz <http://www.wefoprojects.wales.gov.uk/default.asp?action=projectdetail&ID=&ProjectID=53282> (15. 6. 2012).

odlišit od výrazně skeptických Angličanů. Navíc Velšanům vyhovuje, že EU narušuje anglickou (britskou) kulturu a hodnoty, čímž naopak pomáhá marginálnějším kulturám, tedy mimo jiné i velšské.

Na závěr této sekce je příhodné si shrnout, jak Wales využívá EU k budování vlastní regionální výlučnosti, a zároveň aplikovat výše uvedené teorie a koncepty na velšský případ. Předně jsme viděli, jak se Wales a velšští reprezentanti pokouší podílet se na projektu evropské integrace a participovat na fungování institucí EU, neboť chtějí na region upozornit, a získat tak větší míru legitimacy. Nicméně participaci také můžeme chápat ve smyslu konceptu Gupty, kdy se velšští představitelé snaží o to, aby Wales jako aktér nebyl ze strany EU odmítnut, ale naopak aby jej potvrdila, čímž získá možnost participovat na zprostředkování (tedy na navazování kontaktů) a přerozdělování prostředků (čerpání z evropských fondů). Velšští představitelé jsou v tomto bodu velmi úspěšní, protože se jim daří vykreslovat Wales na půdě EU jako region a aktéra, který se naprosto ztotožňuje s principy EU, což na druhou stranu znamená, že EU Wales přijímá a legitimizuje jej jako aktéra. Tato situace může být doložena skutečností, že Wales výrazně participuje ve Výboru regionů, v němž získává nové kontakty a vyvíjí určitý nátlak na VB i EU, a že je schopen ve velké míře získávat finanční podporu z evropských fondů. Co se týče vytlačení, struktura EU na Wales ve výše naznačeném smyslu (odklonu regionu od původních nacionalistických zájmů) jistě působí, už jenom kvůli zmíněné participaci Walesu ve Výboru regionů, kde se jeho zástupci musí účastnit řady jednání o otázkách, které nejsou tak úplně v oblasti zájmu regionu. Navíc, jak naznačují Jacob Lempp a Janko Altenschmidt (2008: 517, 523-524), v EU existují velmi silné neformální vlivy, zejména pak socializace (založená na vysoké míře důvěry a kompromisní atmosféře), které otupují jednání aktérů ve smyslu teorie racionální volby. V případě Walesu to pak může znamenat, že se jednoduše vlivem kompromisní atmosféry nacionalistické tendence a budování výlučnosti otupí v rámci udržení určitého konsensu.

Z toho všeho je patrné, že v konceptualizaci Bourne pak Wales spadá do kategorie regionů nebo aktérů, které jsou strukturou EU posilovány, neboť Wales splňuje v podstatě všechny předpoklady a navíc je v určitém ohledu i převyšuje. Zástupci Walesu tak vytvářejí kontakty v rámci struktur EU, a to jak s jinými regiony, tak státy (ať už přes Výbor regionů, zřizované instituce nebo také CALRE), a také ve velké míře čerpají prostředky z evropských fondů. Navíc mají skrze reprezentaci VB přístup i do Rady EU, kde mohou, byť velmi limitovaně, prosazovat svoje zájmy. V případě konceptu Nagela Wales balancuje mezi přístupem k EU ve smyslu přijetí formálních a neformálních pravidel a využití všech možností, které poskytuje (zmiňovaných politických, ekonomických i kulturních), a přístupem, který spočívá v podpoře EU výměnou za větší legitimizaci. Představitelé Walesu v podstatě oba přístupy velmi obratně kombinují, přičemž aplikují i Nagelem naznačené chování regionů ve smyslu balancování mezi vyhověním EU, národnímu státu a svým zájmům. Jak jsme viděli, velšští představitelé udržují

určitý status quo a snaží se udržet si dobré vztahy jak s VB, tak EU, přičemž ani s jedním aktérem se nepouští v každém jednotlivém případě do diskuze a potenciálních sporů.

7. Závěr

Z textu je patrné, že současný Wales ve velké míře využívá struktur EU, aby budoval vlastní regionální výlučnost, což můžeme v souladu s teoriemi Andersona a Billiga chápat jako projev nacionalistických tendencí. V tomto využívání jsou zástupci Walesu oficiálně limitováni centrální britskou vládou, která zřídila Společný výbor ministrů jako instituci, která slouží k ujednání společného postupu vůči EU (samozřejmě daného centrální vládou), a také konkordáty, jež mají za úkol vytyčit alespoň rámcová pravidla pro kooperaci mezi regiony VB a EU. Neformálně však Wales tyto mechanismy obchází a snaží se prosazovat svoje zájmy přímo v EU, byť ne za každou cenu a v každé situaci. Struktury EU poté poskytují Walesu politické, ekonomické a kulturní možnosti, jak posílit region. V rámci politických možností Wales aktivně participuje na fungování a idejích EU, a tak získal dobrý obraz v rámci integrace, což by mu mělo zaručit větší míru uznání, potažmo větší legitimitu. Ekonomické možnosti spočívají ve využívání fondů EU, a to přímo na financování projektů, jež podporují velštinu nebo velšskou kulturu, nebo na financování ekonomického rozvoje, což znamená, že poté zbývá více prostředků v regionálním rozpočtu na projekty podporující budování identity. Z hlediska kulturních možností pak Wales využívá EU zejména s ohledem na silné tendence EU ochraňovat jazykovou a kulturní rozmanitost a také s ohledem na anglický skepticismus vůči integraci, vůči němuž se Velšané vymezují; podporu integrace pak berou jako součást identity.

Všechny tyto aspekty jsou využívány v konstruování velšské identity ze strany představitelů Walesu, které bychom mohli označit za aktéry, kteří jsou v současné době nositeli velšského nacionalismu. Velkou (možná stejně významnou) roli, jak jsme uváděli výše, hrají také intelektuálové z oblasti kultury, nicméně ti byli poněkud upozaděni v důsledku úspěchů Velšské jazykové společnosti a ustavení Velšského národního shromáždění. Úspěch obou aktérů můžeme dokumentovat například na průzkumech veřejného mínění, kdy v průzkumu z roku 2007 cítí zhruba 85 procent obyvatel určitou vazbu k velšské identitě, přičemž tuto vazbu můžeme charakterizovat ve čtyřech kategoriích. První kategorie Velšanů činí 24 procent naprosto zavrhuje britskou identitu, tyto obyvatele bychom tedy mohli označit za radikálnější velšské nacionalisty. Druhá kategorie čítá 20 procent Velšanů, přičemž tyto obyvatele se cítí být identitou více spjatí s Walesem než VB. Třetí kategorii bychom mohli označit za umírněnou, jedná se totiž o obyvatele, kteří cítí stejnou sounáležitost s Walesem i VB. Takto svoji identitu charakterizuje 32 procent Velšanů (tedy nejvíce). Poslední kategorií je větší sounáležitost s britskou identitou a upozadění velšské, přičemž do této kategorie se hlásí 9 procent. Obdobně se pak dalších 9 procent hlásí výhradně k britské identitě. Tyto obyvatele Walesu můžeme označit jako

odpůrce devoluce a jakéhokoliv dalšího snažení o potvrzení výlučnosti Walesu. Zbylí obyvatelé se buď neztotožňují ani s jednou odpovědí, nebo pocít'ují naprosto jinou identitu. V souvislosti s těmito údaji je také nutné říci jednu významnou skutečnost, a sice že k velšské identitě se hlásí převážně mladí či mladší lidé (Bradbury a Andrews 2010: 233). Skutečnost, že se mladší generace hlásí spíše k velšské identitě, značí, že politiky na podporu velšské kultury, které začaly zavádět velšské vlády, byly alespoň částečně úspěšné. Tomu by odpovídal i „černobílý“ průzkum, kdy si měli respondenti vybrat výhradně mezi velšskou a britskou identitou. 56 procent respondentů deklarovalo, že cítí větší sounáležitost s velšskou identitou, zatímco pouze 32 procent preferuje britskou identitu.

Pokud bychom se navíc podívali dále do historie (konkrétně porovnali stejnou statistiku od roku 1979), tak bychom zjistili, že stav, kdy se přibližně 1/3 respondentů hlásí k britské identitě a 2/3 k velšské, je stabilní a nepodléhá výrazným výkyvům (Bradbury a Andrews 2010: 231-233). Tato skutečnost se dá interpretovat různě, například i jako dílčí neúspěch snažení velšské reprezentace o posilování výlučnosti regionu, kdy se počet občanů ztotožňujících se s velšskou identitou nezvyšuje. Nicméně průzkum můžeme chápat také jako úspěch politické reprezentace v tom smyslu, že převzala kulturní budování regionální výlučnosti a doplnila jej o politický rozměr, aniž by výlučnost ztratila na relevanci. Navíc celou situaci můžeme chápat jako úspěch i v tom ohledu, že podpora velšské identity za poměrně dlouhou dobu neopadla, ale naopak je stále stejně silná i přes některá složitá období.

S ohledem na charakter textu jako jednopřípadové studie bychom závěrem měli zhodnotit, kam se Wales bude ubírat v budoucnu a vyvodit z případu nějaké obecně platné závěry, aplikovatelné i na další případy nebo problematiku obecně. Vzhledem k tomu, že pro Wales je současná situace velmi výhodná, neboť je ekonomicky zajištěn jak z centrálního rozpočtu (byť poměrně málo), tak z fondů EU, a jeho reprezentanti se nemusí zabývat některými složitými otázkami spojenými s vlastní státností. Dá se tak očekávat, že velšští reprezentanti nebudou usilovat o secesi Walesu a ustavení vlastního státu. Je také otázkou, zda budou usilovat o osamostatnění v rámci struktur EU (tedy jestli budou usilovat, aby Wales v EU figuroval jako státní aktér). Nicméně se dá předpokládat, že Wales bude vyvíjet nátlak na EU i VB ve věci podpory subsidiarity a většího zapojení regionů do rozhodování v rámci EU a také ve věci poskytnutí primárních legislativních pravomocí Shromáždění. Zároveň můžeme předpokládat, že velšští reprezentanti nepřestanou podporovat velštinu a velšskou kulturu, což naznačují i nově přijaté dokumenty. Wales se tak může stát příkladem, který může v obecném smyslu následovat v podstatě jakýkoliv region. Základní podmínkou je však existence oficiálních reprezentantů regionu. Pokud se pak tito zástupci snaží region vést k aktivní participaci na evropské integraci a podílení se na jejím chodu a umí flexibilně využít formální i neformální pravidla ve svůj prospěch, pak region získá ve strukturách EU poměrně silnou pozici, která mu zaručuje větší míru legitimacy, ekonomické zdroje a také možnost podporovat kulturu. Překážkou pak nejsou například ani nastavená pravidla, která znevýhodňují region,

centrálně nastavená politika vůči EU nebo velmi slabá zastupitelská instituce. Nutnou podmínkou se může zdát i jazyk jako prvek, který představuje základ pro budování specifické identity, ale může to být i jakýkoliv jiný atribut regionu. Nicméně takový prvek musí v alespoň elementární podobě existovat (nebo se musí vykonstruovat), neboť bez něj nelze jednoduše prezentovat odlišnosti regionu a budovat obraz specifické kultury a výlučnosti regionu v institucích EU. Jasným a naprosto základním předpokladem je poté skutečnost, že daný region se musí nacházet ve státu, který je členem EU.

V úplném závěru bychom také měli říci, že tento text by měl být chápán spíše jako širší analýza, která by měla poskytnout impuls k dalšímu výzkumu, nikoli jako hluboká analýza zacílená na vybraný aspekt vztahů Walesu a EU. Text by tedy měl otevřít problematiku využití EU jako prostředku k budování regionální výlučnosti (a potažmo prosazování nacionalistických tendencí). Předmět dalších analýz může být hlubší charakteristika Walesu, ale i jiných regionů. Výsledkem takových výzkumů by poté mohlo být zaprvé upřesnění podmínek, za jakých EU může posilovat regiony a pomáhat s jejich nacionalistickými tendencemi. Zadruhé by výzkumy mohly objasnit, jakou míru samostatnosti může daný region skrze struktury EU získat. A zatřetí by další analýzy mohly zevrubněji charakterizovat konstruování výlučnosti v souvislosti s EU, a to s ohledem na zaměření se na konkrétní oblast, instituci nebo mechanismus, ve kterém je daný region aktivní.

Literatura a zdroje

- Anderson, B. (2006): *Imagined Communities*, New York, Verso.
- Andrews, L. (2006): *The National Assembly for Wales and Broadcasting Policy, 1999-2003*, Media, Culture & Society, roč. 28, č. 2, s. 191-210.
- BBC (<http://www.bbc.co.uk>), [cit. 12. 10. 2011].
- Becker, H. (1966): *Outsiders*, New York, Free Press.
- Billig, M. (2002): *Banal Nationalism*, London, Sage.
- Bond, R.; McCrone, D.; Brown, A. (2003): *National Identity and Economic Development: Reiteration, Recapture, Reinterpretation and Repudiation*, Nations and Nationalism, roč. 9, č. 3, s. 371–391.
- Bourne, A. K. (2003): *The Impact of European Integration on Regional Power*, Journal of Common Market Studies, roč. 41, č. 4, s. 597-620.
- Bradbury, J.; Andrews, R. (2010): *State Devolution and National Identity: Continuity and Change in the Politics of Welshness and Britishness in Wales*, Parliamentary Affairs, roč. 63, č. 2, s. 229-249.
- Bulmer, S.; Burch, M.; Hogwood, P.; Scott, A. (2006): *UK Devolution and the European Union: A Tale of Cooperative Asymmetry?*, Publius, roč. 36, č. 1, s. 75-93.

- CALRE (2012): Reglamento de la CALRE, Oviedo, Conference of European Regional Legislative Assemblies, on-line verze (http://www.calrenet.eu/upload/2012/Organizational_Rules_ES.pdf), [cit. 15. 6. 2012].
- Carl, J. (2003): European Integration and Multiple Identities: Changing Allegiances in Post-Devolution UK?, *Perspectives on European Politics and Society*, roč. 4, č. 3, s. 475-500.
- Caviedes, A. (2003): The Role of Language in Nation-Building within the European Union, *Dialectical Anthropology*, roč. 27, č. 3-4, s. 249-268.
- Cole, A. (2004): Devolution and Decentralization in Wales and Brittany: A Framework for Evaluation, *International Journal of Urban and Regional Research*, roč. 28, č. 2, s. 354-368.
- Coupland, N.; Bishop, H; Evans, B.; Garrett, P. (2006): Imagining Wales and the Welsh Language: Ethnolinguistic Subjectivities and Demographic Flow, *Journal of Language and Social Psychology*, roč. 25, č. 4, s. 351-376.
- Evans, A. (2003): Regional Dimensions to European Governance, *The International and Comparative Law Quarterly*, roč. 52, č. 1, s. 21-51.
- Fox, J. E.; Miller-Idriss, C. (2008): Everyday Nationhood, *Ethnicities*, roč. 8, č. 4, s. 536-576.
- Fuller-Love, N.; Midmore, P.; Thomas, D.; Henley, A. (2006): Entrepreneurship and Rural Economic Development: A Scenario Analysis Approach, *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research*, roč. 12, č. 5, s. 289-305.
- Gellner, E. (1983): *Nations and Nationalism*, Oxford, Blackwell.
- Gore, T. (2008): Collaborative Governance and Territorial Rescaling in the UK: A Comparative Study of Two EU Structural Funds Programmes, *GeoJournal*, roč. 72, č. 1-2, s. 59-73.
- Gupta, D. (2008): Nationalism Across Borders: Transnational Nationalist Advocacy in the European Union, *Comparative European Politics*, roč. 6, č. 1, s. 61-80.
- Haesly, R. (2001): Euroskeptics, Europhiles and Instrumental Europeans: European Attachment in Scotland and Wales, *European Union Politics*, roč. 2, č. 1, s. 81-102.
- Hamilton, P. (2004): Converging Nationalisms: Québec, Scotland, and Wales in Comparative Perspective, *Nationalism and Ethnic Politics*, roč. 10, č. 4, s. 657-685.
- Harris, J. (2007): Cool Cymru, Rugby Union and an Imagined Community, *International Journal of Sociology and Social Policy*, roč. 27, č. 3/4, s. 151-162.
- Hogwood, P.; Carter, C.; Bulmer S.; Burch M.; Scott A. (2000): Devolution and EU Policy Making: The Territorial Challenge, *Public Policy and Administration*, roč. 15, č. 2, s. 81-95.
- Horgan, G. (2003): Devolution and Intergovernmental Relations: The Emergence of Intergovernmental Affairs Agencies, *Public Policy and Administration*, roč. 18, č. 3, s. 12-24.

- Howell K. (2003): Developing Self and Other Recognition: Political Identity in the National Assembly for Wales, *Public Policy and Administration*, roč. 18, č. 2, s. 89-105.
- Jones, R. – Fowler, C. (2007): National Élites, National Masses: Oral History and the (re)production of the Welsh Nation, *Social & Cultural Geography*, roč. 8, č. 3, s. 417-432.
- Keck, M. A. – Sikkink, K. (2002): Transnational Advocacy Networks in International and Regional Politics, *International Social Science Journal*, roč. 51, č. 159, s. 89-101.
- Kim, N. (2005): The End of Britain?: Challenges from Devolution, European Integration, and Multiculturalism, *Journal of International and Area Studies*, roč. 12, č. 1, s. 61-79.
- Lempp, J. – Altenschmidt, J. (2008): The Prevention of Deadlock through Informal Processes of 'Supranationalization': The Case of Coreper, *European Integration*, roč. 30, č. 4, s. 511-526.
- Mann, R. (2007): Negotiating the Politics of Language, Ethnicities, roč. 7, č. 2, s. 208-224.
- McLean, I. – McMillan, A. (2003): The Distribution of Public Expenditure Across the UK Regions, *Fiscal Studies*, roč. 24, č. 1, s. 45-71.
- Merriman, P. – Jones R. (2009): 'Symbols of Justice': the Welsh Language Society's Campaign for Bilingual Road Signs in Wales, 1967-1980, *Journal of Historical Geography*, roč. 35, č. 2, s. 350-375.
- Mooney, G. – Williams Ch. (2006): Forging New 'Ways of Life'? Social Policy and Nation Building in Devolved Scotland and Wales, *Critical Social Policy*, roč. 26, č. 3, s. 608-629.
- Moore, C. (2006): Conflicts in Representing the Regions in Brussels: The Case of Wales, *Regional Studies*, roč. 40, č. 7, s. 793-799.
- Morgan, K. (2006): Devolution and Development: Territorial Justice and the North-South Divide, *Publius*, roč. 36, č. 1, s. 189-206.
- Nagel, K. (2004): Transcending the National / Asserting the National: How Stateless Nations like Scotland, Wales and Catalonia React to European Integration, *Australian Journal of Politics and History*, roč. 50, č. 1, s. 57-74.
- Parry, R. (2004): The Civil Service and Intergovernmental Relations, *Public Policy and Administration*, roč. 19, č. 2, s. 50-63.
- Phillips, D. (2000): The History of the Welsh Language Society 1962-1998, Jenkins G.; Williams M. (eds.), 'Let's do our best for the ancient tongue': The Welsh Language in the Twentieth Century, Cardiff, University of Wales Press.
- Plaid Cymru – the Party of Wales* (<http://www.plaidcymru.org>), [cit. 28. 8. 2010].
- The Greens/European Free Alliance* (<http://www.greens-efa.eu>), [cit. 7. 11. 2012].
- Van Morgan, S. (2006): Language Politics and Regional Nationalist Mobilization in Galicia and Wales, *Ethnicities*, roč. 6, č. 4, s. 451-475.

- Welsh Assembly Government (2003): National Action Plan for a Bilingual Wales, Cardiff, Welsh Assembly Government, on-line verze (<http://wales.gov.uk/depc/publications/welshlanguage/iaithpawb/iaithpawbe.pdf?lang=en>), [cit. 28. 11. 2011].
- Welsh Assembly Government (2005): Wales: A Vibrant Economy, Cardiff, Welsh Assembly Government, on-line verze (<http://wales.gov.uk/deet/publications/bande/wave/wavee.pdf?lang=en>), [cit. 28. 11. 2011].
- Welsh Assembly Government (2007): One Wales: A Progressive Agenda for the Government of Wales, Cardiff, Welsh Assembly Government, on-line verze (<http://wales.gov.uk/strategy/strategies/onewales/onewalese.pdf?lang=en>), [cit. 28. 11. 2011].
- Welsh Assembly Government (2009): Wales and the European Union: A Strategy for the Welsh Assembly Government, Cardiff, Welsh Assembly Government, on-line verze (<http://wales.gov.uk/docs//dfm/publications/international/090513walesandtheuropeanunionasstrategyforthewelshassemblygovernmenten.pdf>), [cit. 28. 11. 2011].
- Welsh Assembly Government (2010): Iaith Pawb and Welsh Language Scheme Annual Report 2009-10, Cardiff, Welsh Assembly Government, on-line verze (<http://wales.gov.uk/docs/drah/report/20100713iaithpawbandwlsannualreport2009-10eng.pdf>), [cit. 28. 11. 2011].
- Welsh Assembly Government (2011a): The Programme for Government 2011-2016, Cardiff, Welsh Assembly Government, on-line verze (<http://wales.gov.uk/docs/strategies/110928fullen.pdf>), [cit. 28. 11. 2011].
- Welsh Assembly Government (2011b): Draft Budget Proposals 2012-2013, Cardiff, Welsh Assembly Government, on-line verze (<http://wales.gov.uk/docs/finance/report/111004motionen.pdf>), [cit. 15. 6. 2012].
- Welsh Assembly Government (2012): A Living Language: A Language for Living, Cardiff, Welsh Assembly Government, on-line verze (<http://wales.gov.uk/docs/dcells/publications/122902wls201217en.pdf>), [cit. 15. 6. 2012].
- Welsh European Funding Office – Approved Project* (<http://www.wefoprojects.wales.gov.uk>), [cit. 16. 6. 2012].
- Welsh European Funding Office* (<http://wefo.wales.gov.uk>), [cit. 1. 9. 2010].
- Welsh Higher Education Brussels* (<http://www.wheb.ac.uk>), [cit. 1. 9. 2010].
- Welsh Language and Heritage Centre* (<http://nantgwrtheyrn.org>), [cit. 1. 9. 2010].
- Welsh Local Government Association* (<http://www.wlga.gov.uk>), [cit. 2. 9. 2010].
- Wyn Jones, R. (2009): From Utopia to reality: Plaid Cymru and Europe, Nations and Nationalism, roč. 15, č. 1, s. 129-147.